

36463

72
1902

Don Bosko

in

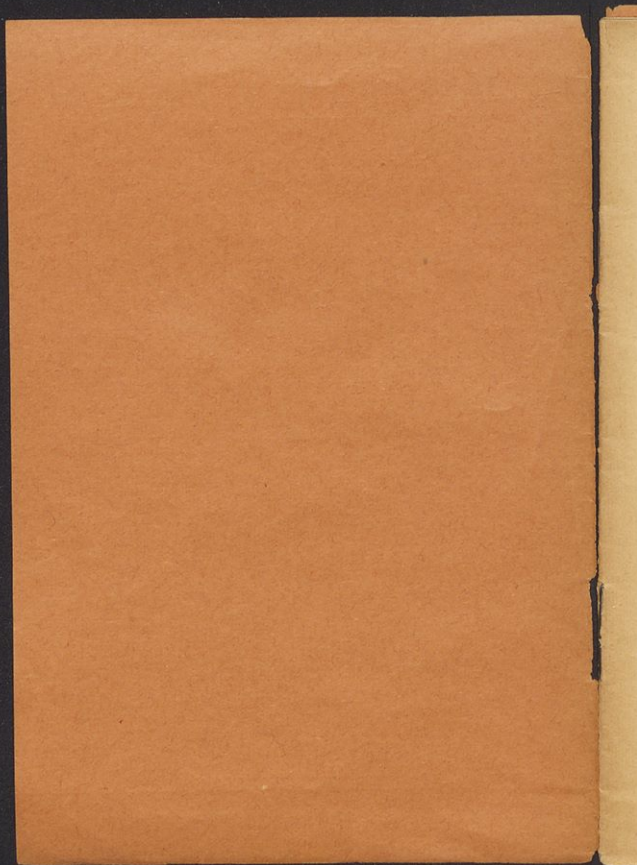
Salezijanske
naprave.

V LJUBLJANI.

Zal. red Salezijancev. — Tiskala
Katoliška Tiskarna.

1902.

Molili bomo slehrni dan za naše dobrotnike.

Duhovnik Iv. Bosko.

DON BOSKO

in salezijanske naprave.

LJUBLJANA.

TISKALA „KATOLIŠKA TISKARNA“.

1902.

GS36463

030041067

DON BOSKO.

Komu ni znano ime *Janeza Boska*?

Italija ga je rodila; Francija in Španija ste ga slovesno sprejeli v svoja mesta; najimenitnejše evropske in amerikanske države, obrežja Azije in Afrike, so sprejela z veseljem njegove ustanove; in danes ga imenuje svojega očeta velika množica vrlih državljanov, gorečih duhovnov, neumornih misijonarjev in nebroj nadepolnih mladencev.

Janez Bosko se je rodil dne 16. velikega srpana 1815 v malej vasici Bechi (r. Beki) blizu Castelnovo v turinski nadškofiji. Roditelji njegovi so bili revnega kmečkega stanu. Poklic njegov je bil odgojevati mladino. Janez Bosko je že v prvi mladosti gojil srčno željo, posvetiti se duhovskemu

stanu, in večkrat je rekel svoji materi: „Ako postanem kedaj duhovnik, posvetiti hočem vse svoje moči mladini. Zbiral bodem dečke okoli sebe, jih ljubil, dajal jim dobre nauke, ter se trudil na vso moč, da si pridobim njih srca in duše za večno zveličanje.“ Besede, ki naznanjajo trdno vero in krščansko ljubezen.

Leta 1841. je pričel v Turinu svoje apostolsko delovanje v prid revne in zapuščene mladine z nedeljskim poukom katekizma. Leta 1846. ustanovi »*Oratorij sv. Frančiška Saleškega*« in hospicij (zaveetišče) z dnevno in večerno šolo. V kratkem je nabral v ta zavod lepo število mladeničev, ter jih dal izučiti v različnih rokodelstvih; bolj nadarjeni so pa obiskovali šolo. Iz tega zavoda so se vračali med svet pošteni rokodelci, častivredni državljani in goreči duhovniki.

V kratkem so se razširile njegove naprave po vsej Italiji, in pozneje tudi zunaj Italije. Ustanovila so se povsod nedeljska zabavišča, dnevne in večerne šole, šole za rokodelce in umetnike, zaveetišča za uboge, zavodi za mladeniče srednjih stanov, mnogoštevilne tiskarne in knjigarne, cerkve in kapele za ljudstvo, misijonske hiše za izseljence zlasti v Južni Ameriki, in za divjake. Ob njegovi smrti se je nahajalo v njegovih ustavih nad 200.000 gojencev.

* * *

Janez Bosko je bil milega značaja, blagodušen in velikosrčen. Z veliko lahkoto se je učil; in kar je enkrat prebral ali čul, si je dobro ohranil v spominu. Bil je vešč zgodovinar, izvrsten pisatelj in dober govornik. Zapustil je književnosti okoli 70 knjig in knjižic za mladino in prosti narod, pisanih v krasnem slogu, in v klasičnem, lahkoumljivem jeziku. Njegova „Zgodovina Italije“ se je tridesetkrat ponatisnila, in njegov molitvenik „Preskrbljen mladenič“ (Il Giovane provveduto) se je poslal med svet v več nego poldrugem milijonu proizvodih.

Od njegovih gojencev je sedaj že več škofov in visokih cerkvenih dostojanstvenikov, drugi so zopet znameniti učenjaki, spretni umetniki, ali sploh vrli državljani, kateri vsi hranijo iskreno hvaležnost onemu, ki jim je bil prijatelj, učitelj in naskrbnejši oče.

Don Bosko je umrl 31. prosinca 1888. Njegov pogreb je bil veličasten. Truplo njegovo počiva v Valsalice pri Turinu, v krasnem mavzoleju, katerega so mu postavili njegovi hvaležni častilci. Njegova blažena duša se pa veseli v nebesih, kjer prosi božjega blagoslova za svoje gojence in podpiratelje njegovih naprav.

Salezijanska dela

katera je Don Bosko ustanovil.

Neki španski škof pripoveduje v svoji knjigi o Don Bosku in njegovih ustanovah naslednje:

»Papež Leon XIII. in nekateri kardinali in prelati so se pogovarjali o Don Bosku. Potem, ko je papež slišal mnenje drugih, pravi: „Dela Janeza Boska so po našem mnenju čudovita, ter presegajo vse človeške moči. Mi si ne moremo tolmačiti, kako je mogel reven duhovnik brez vsakega sredstva osnovati čudovite salezijanske ustanove, katere sedaj občuduje Evropa in Amerika.

Nadčloveška dejanja izvirajo pa — nadaljuje papež — od Boga, ali od hudobnega duha; težnje teh dejanj pa pokažejo, ali je jedno ali drugo.

V Don Bosku pa jaz vidim nekaj nadčloveškega, ki izvira od Boga; božja previdnost namreč se kaže očitno v vsakem njegovem delovanju.«

V istini ne bi mogel ponižen pastirček izvršiti tako mnogoštevilnih in čudovitih del brez izvanredne božje pomoči.

* * *

Don Bosko, poln krščanske gorečnosti in navdušenosti, se je trudil vedno le za

čast božjo in blaginjo človeštva. Stavil je svoje trdno zaupanje v Marijo Pomočnico, vzel si je za vzor sv. Frančiška Saleškega, katerega je posnemal v ljubeznivosti, in po katerem je tudi imenoval svoja dela in svoje duhovnike. (Salezijanci.)

Pričetek njegovega delovanja je bil jako skromen. Pričel je z nedeljskim poučevanjem katekizma najubožnejših in zapuščenih mladeničev 8. grudnia 1841 v žagradu cerkve sv. Frančiška Asiškega v Turinu.

Iz tega skromnega pričetka razvila so se najrazličnejša dela. Ker pa sam ni zadostoval, da bi vzdržaval te svoje naprave, zbral je okoli sebe še drugih duhovnov, ki so vzrasli med njegovimi gojenci, ter tako osnoval Salezijansko družbo, iz katere izvira toliko dobrega za vse človeštvo. Sedaj si pa oglejmo nekoliko poglobitna dela, ustanovljena po Janezu Bosku, s katerimi se bavijo sedaj udje Salezijanske Družbe.

Nedeljski oratoriji in zabavišča. — V teh se zbirajo ob nedeljah zapuščeni mladeniči ter se razveseljujejo z različnimi igrami, kakor je telovadba, letanje, skakanje, petje, godba, deklamacije, gledališče i. t. d. Zjutraj ob določeni uri imajo priliko pristopiti k spovedi in k sv. obhajilu, ter biti pri sv. maši in pri razlagi sv. evangelija.

Popoldan je pouk krščanskega nauka v šoli, pevanje večernic¹⁾ pridiga, oziroma razlaga krščanskega nauka, blagoslov z Najsvetejšim. Nato sledi prosta zabava do večera; a potem je ob zimskem času nekoliko šole.

Med tednom nekateri dobri gospodje imenovani „Sodelovavci“ iščejo one, ki se nahajajo brez dela, a drugi jim ga pa pre-skrbé pri poštenih mojstrih.

Večerne šole. — Skupno z nedeljskimi oratoriji se nahajajo navadno tudi vsakdanje večerne šole, kjer se podučujejo v branju, pisanju, risanju, petju, godbi i. t. d.

Dnevne šole. — Za one mladeniče, ki so ali preslabo oblečeni, ali pa so preveč zanemarjeni, da bi mogli obiskovati javne šole, so ustanovljene dnevne šole. V nekaterih mestih so se odprle dnevne šole celo za mladeniče srednjih stanov, katerih stariši nočejo pošiljati v javne šole; ti mladeniči plačujejo gotovo svoto, in dobiček se obrne v dobre namene. Sprejelo se je celo več javnih šol po raznih mestih in vaseh.

Hospiciji ali zavetišča. — V zavetišča se sprejemajo oni ubogi in zapuščeni mladeniči, ki so brez stanovanja, hrane, obleke

¹⁾ V Italiji ima tudi prosto ljudstvo navado peti ob nedeljah večernice v latinskem jeziku.

in nadzorstva. V teh zavetiščih se podučujejo mladeniči v raznih rokodelstvih ali pa obiskujejo šolo. Rokodelski učenci imajo večerno, osnovno in obrtno šolo; podučujejo se tudi v petju in godbi. Mnogi mladeniči, ki so dovršili svoje študije v takih zavetiščih, postali so uradniki, trgovci, profesorji, učitelji, vojaki ali duhovniki.

Ne da bi omenjali Italije, se nahajajo taka zavetišča z velikimi delavnicami in šolami tudi v Parizu, Marziliji, Nizzi, Lilla, Lieži, Barceloni, Buenos-Ajres, Montevideo, St. Pavel, Nikteroy, Conception, Santiago, Bogota, Meksiki, Peru, Boliviji, Patagoniji itd.

Kolegiji ali zavodi. — Za dijake srednjih stanov je Don Bosko ustanovil zavode ali kolegije, v katerih se tudi mnogo dobrega stori. Način vzgojevanja je tudi v teh zavodih tak, da celo najslabši mladeniči dobé veselje do učenja ter se privadijo krščanskemu in krepostnemu življenju, kar je podlaga vsej dobri vzgoji. V zavodih se plačuje od 24 do 35 lir na mesec, kakor že kraj in okoliščine zahtevajo. Ta plača je tako neznatna, da pride pouk popolnoma zastonj.

Ustavi Marije Pomočnice za odrasle mladeniče, ki se želé posvetiti duhovskemu stanu. — Poklic k du-

hovskemu stanu obudi se mnogokrat v mladeničih od 16—30 leta ¹⁾). Da se v taki starosti zamorejo učiti latinščine in drugih predmetov, treba je zanje posebnih zavodov in šol, v katerih se pripravijo v malo letih tako, da lahko stopijo v modroslovske in bogoslovske šole.

Taki zavodi so obrodili že obilo dobrega sadu; nad dva tisoč takih mladeničev je že bilo posvečenih v mašnike, izmed katerih mnogi delujejo sedaj neumorno v salezijanskih misijonih.

Ti zavodi se vzdržujejo večinoma z milimi darovi, zato se tudi blagim in premožnim osebam toplo priporoča, da naj jih podpirajo.

Misijoni. — Don Bosko je poslal leta 1875 prve svoje misijonarje iz Italije v ljudovlado Argentino. To je bil skromen pričetek. Od tedaj pa je odpotovalo iz Turina vsako leto mnogo misijonarjev, tako da se jih nahaja sedaj nad tisoč, razkropljenih po raznih krajih Amerike, Afrike in Azije, kjer delujejo neumorno med izseljenci in divjaki ²⁾). Od prvih salezijanskih misijonarjev so po-

¹⁾ Kaj tacega se mnogokrat zgodi sosebno med Italijani, med Poljaki in Nemci, ki se včasih prično učiti latinščine, ko so stari že nad 30 let.

²⁾ Samo v Ameriki imajo Salezijanci 106 zavodov in mnogo misijonskih hiš med divjaki.

stali trije škofje ¹⁾ in eden apostolski prefekt. Naj omenimo zlasti misijonarje v severni Patagoniji, kateri imajo že mnogo misijon-skih postaj. Nadalje misijon v Candelari na Ognjeni Zemlji, in na otoku Dawson, kjer Salezijanci zbirajo divjake Fuegine v po-sebne naselbine; misijon v Aqua de Dios, kjer oskrbujejo nad tisoč gobovih; vikarijat Mendes in Gualaquizza (v Equatorju), misijon med Coroados v Braziliji itd. itd.

Poljedelske šole. — Ker se je dandanes kmetijstvo jako razvilo, ter postalo predmet mnogih proučevanj, so se ustanovile tudi nekatere poljedelske šole po Italiji, Franciji in Ameriki za dečke in tudi za deklice. Le te so pod nadzorstvom sestrâ Marije Pomočnice. Kdor vé kolikim nevarnostim so izpostav-ljeni dandanes mladeniči in deklice, bode lahko uvidel, da so ti zavodi, ustanovljeni po Janezu Bosku, velike važnosti in popol-noma primerni našemu času.

Tiskarne. — Salezijanci imajo 24 tiskarn po raznih mestih ²⁾ in eno veliko papirnico v vasici Mathi pri Turinu. Tiska se ogromno število knjig, skoro v vseh jezikih. Te

¹⁾ Eden izmed njih je umrl l. 1895. Zadel ga je nesreča na potovanju; z njim vred je našlo smrt še več drugih Salezijancev.

²⁾ Izmed teh jih imajo nekaj tudi v Ameriki.

tiskarne se imenujejo pravzaprav „tiskarske šole“, ker se v njih stotine mladeničev podučuje v tiskarstvu. Prva tiskarska šola, katero je ustanovil Don Bosko, se nahaja v Turinu. Ima dvanajst velikih strojev, ki neprenehoma delujejo. Kakor druge salezijske tiskarne daje na svetlo obredne in bogoslovske knjige, knjige za duhovno pastirstvo, in poučne knjige za narod; zlasti pa izdaja šolske knjige, in njene izdaje laških, latinskih in grških pisateljev se povsod visoko cenijo, ter se zelo rabijo po šolah ¹⁾).

Cerkve. — Janez Bosko in njegovi duhovniki so sezidali že nad tristo cerkvâ in javnih kapel. Glavne cerkve so: Marije Pomočnice ²⁾ in sv. Janeza Evangelista v Turinu, Presv. Srca v Rimu, sv. Janeza Evangelista v Buenos-Ayres, Presv. Srca v Braziliji in v Londri; sv. Roze Limske v Villa Colon (Usaguay), Marija Pomočnica v Lüt-tuch-u (Belgija), v Saria (Španija), Wiedmi (Patagonija), v Punt Arenas itd. itd.

¹⁾ Šolske knjige na Laškem niso tako strogo določene, kakor v Avstriji; vsak ravnatelj šole si izbere one, katere mu najbolj prija, da imajo le potrdilo od nauč. ministerstva.

²⁾ Le-ta cerkev je jedna izmed najkrasnejših v Turinu. Don Bosko jo je sezidal z milimi darovi, katere so mu donašale imovite in blage osebe.

Število v salezijanskih zavodih odgojenih mladeničev.

Dandanes se nahaja nad 400 tisoč mladeničev v raznih zavodih družbe Salezijancev, kjer se vzgajajo h krepostnemu življenju ter podučujejo v šolah ali pa v različnih rokodelstvih. Nad 40 tisoč se jih povrne vsako leto med svet kot dobri kristijani in vrli državljani. Najimenitnejši zavod je v Turinu (Via Cottolenga Nro. 32), kjer se nahaja nad 900 mladeničev, dijakov in rokodelskih učencev. Ta zavod kakor tudi mnogo drugih, se vzdržuje z milimi vsakdanjimi darovi, katere priskrbi Božja Previdnost.

Sestre Marije Pomočnice.

Kar storé duhovniki Janeza Boska v prid moški mladini, to delujejo — vsaj kolikor dopuščajo razmere — v korist deklicam sestre imenovane „Hčere Marije Pomočnice“. Tudi ta red je Don Bosko ustanovil, in sicer leta 1872. Hčere Marije Pomočnice so otvorile že skoro v vseh krajih sveta svoje zavode za deklice. Delujejo tudi na misijonih, kjer oskrbujejo šole, zavetišča, delavnice, bolnice itd.

Salezijanski sotrudniki.

Da je mogoče vzdrževati vse te mnogo-vrstne naprave, je ustanovil Don Bosko družbo *Salezijanskih sotrudnikov*, katera je povsem podobna frančiškanskemu in dominikanskemu tretjemu redu ¹⁾; razlikuje se od njih le v tem, da imajo frančiškanski in dominikanski tretjeredniki namen gojiti pobožno življenje med onimi, ki živé med svetom; poglavitni namen salezijanskih sotrudnikov pa je pospeševati nravno in čednostno življenje med ljudstvom, in po zmožnosti delovati v prid revni in zapuščeni mladini. Družba Salezijanskih sotrudnikov je bila ustanovljena, potrjena in obdarovana z mnogimi odpustki od sv. Očeta Pija IX. Komaj dvajset let je minilo po ustanovitvi te družbe, a sedaj je že razširjena po vseh delih sveta, med vsemi stanovi, in šteje nad 150.000 udov.

Pij IX. je hotel biti prvi v zapisniku Salezijanskih sotrudnikov, in na njegovo priporočilo so se dali vpisati mnogi kardinali in škofje. Ko je nekoč govoril o

¹⁾ Salezijanski sotrudniki so deležni vseh odpustkov, ki so podeljeni tretjerednikom sv. Frančiška Asiškega. Seznamek vseh odpustkov, podeljenih salezijanskim sotrudnikom, se nahaja v knjižici „Sotrudniki Salezijanski“, katera se podari vsakemu, ko se vpiše med sotrudnike.

Salezijanskih sotrudnikovih s svojimi kardinali, rekel je: „Salezijanski sotrudniki so poklicani, da storé mnogo dobrega v prid svete cerkve in človeške družbe. Njih delovanje, ker ima posebni namen pomagati zapuščeni mladini, bode sčasoma postalo tako imenitno, da bodo pristopale k tej družbi ne samo posamezne osebe in družine, ampak celó mesta in vasi. Ravno radi tega jih jaz ljubim in podpiram sedaj, in jih bodem v prihodnje.“

Leon XIII. se je izjavil nekega dne Don Bosku samemu: „Jaz hočem biti ne samo sodelavec, ampak prvi delavec.“ Drugikrat je rekel zopet Don Bosku: „Kadarkoli govorite salezijanskim sotrudnikom, recite jim, da jih jaz blagoslavljam; da je namen družbi preprečiti duševni propad mladine; da morajo biti enega srca in ene misli: pomagati Vam, da dosežete namen, katerega si je stavila „Družba sv. Frančiška Saleškega“.

Način, kako zamorejo „Sotrudniki Salezijanski“ sodelovati, je označen v knjižici »*Sotrudniki Salezijanski ali izkušeno sredstvo družbi človeški koristiti s pospeševanjem nравnosti*«. Ta knjižica skupno z vsprejemnico se pošlje vsem salezijanskim sotrudnikom in sotrudnicam. Vsaki mesec se pošlje tudi vsem sotrudnikom in sotrudnicam mesečni list „Salezijansko poročilo“, ki se tiska

v Turinu v laškem, francoskem, španskem, angleškem, nemškem in poljskem jeziku ¹⁾).

Salezijansko poročilo

ima namen poučevati salezijanske sodelavce o delovanju „Pobožne družbe sv. Frančiška Saleškega“. Pošilja se vsakemu sodelavcu, v katerem koli jeziku ga zahteva, ne da bi se moralo plačevati kako določeno vsoto. Vsak ki ga prejema, pošlje v dar toliko, kolikor mu dopuščajo gnotne razmere in lastna radodarnost. Gotovo bi se premnogi pobožni kristjane vpisali v to družbo, ako bi jo poznali. Radi tega prosimo vse one blage osebe, katerim bode pričujoča knjižica prišla v roke, da razložé pravila in namen te družbe onim osebam, s katerimi se nahajajo v dotiki, ter jih vspodbujajo, da se tudi one vpišejo v njo. Imena onih, ki želé na novo pristopiti k družbi Salezijanskih sodelavcev, naj se pošljejo z naslovom vred v Turin (Via Cottolengo, Torino — Italia) ali pa: *Ravnateljstvu Salezijanskega zavoda v Ljubljani* ²⁾).

¹⁾ To „Salezijansko poročilo“ se še ne tiska v slovenskem jeziku, ker je premalo slovenskih sodelavcev in sodelavnic; vendar ga Slovenci lahko dobivajo v kakem drugem jeziku, sosebnó v nemškem.

²⁾ Tam, kjer jih je več, ki se želé vpisati v to družbo, naj kaka oseba zbere imena z naslovi dotičnih oseb ter naj jih pošlje v Turin ali pa tukajšnjemu ravnateljstvu.

Izjave slavnih mož o Don Bosku.

Državni poslanec Lastres izrazil se je v nekem svojem govoru na madridskem vseučelišču tako-le:

„Govoril bodem z edinim namenom priklicati vam v spomin slavnega moža, ter objaviti, kaj mu vse človeštvo dolguje radi njegovih premnogih zaslug.

To, kar ga je storilo nesmrtnega, je njegova požrtvovalna delavnost kateri ni najti jednake, je njegova vstrajnost, ki premaga vse zapreke in ovire, je vse ono, kar dela Don Boska, enega izmed najslavnejših mož devetnajstega veka. On je bil človek, ki ni imel drugih teženj kakor koristiti človeštvu in žrtvovati vse v njegovo blaginjo.“

Končal je pa s sledečimi besedami:

„Za vernega katoličana je Don Bosko izvoljenec božji, svetnik; oni pa, ki niso katoliškega mišljenja, ne morejo tajiti, da je Don Bosko velik filantrop (človekoljub), poln požrtvovalnosti. Za ene in za druge bode Don Bosko v sedanjosti, še bolj pa v prihodnjosti izvanreden človek, kojemu neumorno življenje in nestevilne zasluge za človeštvo dajó pravico do nesmrtnosti.“

Barcelonski škof je zaklical v govoru, katerega je imel v svoji stolici ob obletnici Don Boskove smrti:

„Kedo je bil Don Bosko?“ in odgovori:
„Don Bosko je bil dika človeštva, ker se je
kazal napolnjenega Kristusovega duha v
svojem govorjenju in v svojih spisih; slava
presv. Cerkve, in vseh redovnih ustanov,
kojih duh in krepost so napolnjevali nje-
govo srce in življenje.

V njem se je pokazalo, kaj more človek
storiti s pomočjo presv. Duha.

Sinovi moji, danes smo obhajali spomin
velikega moža, a jutri bomo stavili cerkev
velikemu svetniku.“

A. M. D. G.

Št. 237.

Častitemu
ravnateljstvu salezijanskega zavoda
v Ljubljani.

Priloženi rokopis „Don Bosko in salezijanske
naprave“ se sme dati v tatis.

Kn. šk. ordinarijat
v Ljubljani, 19. januarja 1902.

Flis s. r.
G. v.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000510953

Prosimo to knjižico v prijateljskih krogih
razširjati.